

TAJRIBAVIY SUT BEZI SARATONINING O'PKAGA METASTAZLANISHI VA BIOKORREKSIYADAN SO'NG MORFOLOGIYASINING QIYOSIY TAVSIFI

Hasanov Komiljon Sunnatillayevich

*Abu Ali Ibn Sino nomidagi Buxoro davlat tibbiyot instituti,
A.Navoiy ko'chasi, Buxoro, O'zbekiston.*

Annotatsiya. Metastaz – xavfli jarayonlar rivojlanishning yakuniy bosqichi bo'lib; nazariy jihatdan, har qanday o'lchamdagi o'simta metastatik salohiyatga ega. Saratonning biologik tabiati va uy egasining xususiyatlari, hatto radikal davolashdan keyin ham kasallikning keyingi rivojlanish imkoniyatini aniqlaydi. Bir nechta mualliflarning fikriga ko'ra, barcha o'pka va plevra o'smalarining 12-30% metastatikdir. Ushbu sharh eksperimental sut bezi saratonining o'pka metastazlari bilan qiyosiy morfologiyasiga qaratilgan.

Kalit so'zlar: sut bezi saratoni, metastaz, o'pka, immunogistokimyoviy markerlar, morfologiya, morfometriya.

Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti (JSST) ma'lumotlariga ko'ra, 2022 yilda sut bezi saratoni ayollarda tashxis qo'yish darajasi bo'yicha yetakchi saraton turiga aylandi: har yili 2,3 milliondan ortiq yangi holatlar va 685 ming o'lim qayd etilgan bo'lib, sut bezi saratoni dunyo bo'ylab ayollar orasida kasallanish va o'lim darajasi bo'yicha birinchi o'rinda turadigan xavfli o'sma hisoblanadi. Ushbu patologiya kasallanishning barqaror o'sishi bilan tavsiflanadi va samarali skrining dasturlarini ishlab chiqish va amalga oshirish zarurligini ta'kidlaydi. Metastazlanish - xavfli o'smalar rivojlanishining yakuniy bosqichi; nazariy jihatdan, har qanday o'lchamdagi o'simta metastatik salohiyatga ega. O'pka to'qimasi sut bezi saratoni hujayrasi qon oqimiga tushgandan keyin duch keladigan birinchi yirik kapillyar o'zandir.

Hozirgi kunda jahonda sut bezi saratoni barcha xavfli o'smalar orasida tarqalishi bo'yicha ikkinchi o'rinda turadi va 35 yoshdan oshgan ayollar orasida eng keng tarqalgan onkologik kasallik sifatida tan olingan. Ushbu patologiyaning gematogen yoki limfogen tarqalishi xususiyatini hisobga olgan holda, metastazlanish asoratlarining oldini olish va davolash muammolari hali ham hal qilinmagan. Sut bezi saratonidan o'pka to'qimasiga metastazlanish kuzatilgan bemorlarni davolashda xalq tabobati vositalaridan foydalanish samaradorligi, metastazlanishda turli a'zolarida yuzaga keladigan asoratlar, ayniqsa o'pka to'qimasining morfofunktsional o'zgarishlari yetarlicha o'rganilmagan.

Sut bezi saratoni aniq metastatik xususiyatga ega, odatda suyaklar, jigar, o'pka va miyaga tarqaladi. Muayyan a'zoda sut bezi saratoni metastazlarining rivojlanishi

ko'plab omillarga bog'liq bo'lgan murakkab jarayon bo'lib, ularning asosiysi o'simtaning molekulyar turidir. Ki-67 proliferativ faollik indeksi bilan belgilanadigan gen ifodasi, ER, PR, HER2 holati va proliferatsiya holatiga qarab sut bezi saratonining 4 ta kichik turi mavjud. O'simta tajovuzkorligi oshgani sayin, luminal subtipi A (ER+/PR+), luminal turi B (ER+/PR+/HER2-/+/Ki-67+), HER2 haddan tashqari ifodalovchi subtipi (ER-/PR-/HER+) va bazal o'xshash/uch manfiy (TN-PR-HER) subtipi (ER-/PR) mavjud. Sut bezi saratonining TN kichik turi o'pkaga metastaz berishga eng yuqori tendentsiyaga ega (32%), luminal A/B (21%) va HER2+ (25%) esa pastroq tendentsiyaga ega.

List of used literature

1. Абдулазизова Ш. А. К., Нишанов Ю. Н., Юлдашева М. Т. Особенности морфоструктуры стенки верхних дыхательных путей у контрольных животных //Международный журнал научной педиатрии. – 2024. – Т. 3. – №. 3. – С. 533-538.
2. Авезова Д. Б. Морфологические изменения легких годовых белых крыс при хронической почечной недостаточности //International journal of integrated sciences. – 2024. – Т. 1. – №. 1.
3. Блинова С. А., Юлдашева Н. Б., Хотамова Г. Б. Развитие респираторного отдела легких в постнатальном онтогенезе //Research Focus. – 2023. – Т. 2. – №. 6. – С. 275-277.
4. Гайдар А. И., Куксина В. Ю. Особенности органогенеза легких в норме и под воздействием никотина //Медицинская наука Крыма: от истоков к современности. – 2022. – С. 102-106.
5. Джураев А. Х. Структурное компоненты стенки бронхиального дерева и их гистогенез и возрастные изменение (обзор литературы) //News in health care. – 2025. – Т. 2. – №. 3. – С. 14-21.